СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.



SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 246. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 22. жовтня, 1927. VOL. XXXV. No. 246. Jersey City, N. J., Saturday, October 22, 1927. THREE CENTS.

ВЕЛИКІ ПОВЕНИ В ПЕНСИЛВЕНІЇ

ВИЛИВ РІК ЗАМИКАЄ МАЙНИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 20. жовтня. — Наслідком безупинних дощів, що тревали чотири дні, вилляла ріка Саскагена й її дoпливи. Ріка Саскагена піднялася о 25 стіп понад нормальний стан та залляла просто цілу долину Вайоминґ.

Ціла околиця находиться в страшному переляку. Богато людий мусіло покидати свої мешкання. Деколи вода підходила під доми так скоро, що люди могли втекти тільки лодками й тратвами. Навіть майни треба було замкнути може не стільки зі страху, що до них найде вода й потопить майнерів, як через те, що майнери не можуть дістатися до роботи.

ПРОГНАНИЙ РЕДАКТОР ЗАКИДУЄ МЕКСИКАНСЬКОМУ УРЯДОВИ ТЕРОР.

ЛЮДИ БОЯТЬСЯ СКРИТОВБИЙСТВА.

САН АНТОНІО, Тексас, 20. жовтня. — Прогнаний з Мексика редактор ґазет Ексельзіор Хосе Ельґеро каже, що мексиканський уряд розвів у Мексику справдішний терор проти всіх своїх політичних противників.

Ельґеро каже, що його вислано з Мексика на засланнє на основі тайного приказу, виданого правдоподібно ґенералом Обреґоном, потвердженого відай президентом Каєсом. Він представляє справу так, що мексиканське населеннє від недавного невдачного повстання кількох ґенералів живе в вічнім страху перед арештами й скритими вбийствами.

СВАРКА ЗА КАНДИДАТУРУ КУЛИДЖА НЕ ВТИХАЄ.

СЕНАТОР ФЕС КАЖЕ, ЩО ВІН БУДЕ КАНДИДУВАТИ, ПРЕЗИДЕНТ КАЖЕ, ЩО НЕ БУДЕ.

ВАШИНГТОН, 20. жовтня. — Сенатор Фес, републиканець з Огайо, виступив з публичною заявою, що Кулидж згодиться кандидувати ще раз на уряд президента Злучених Держав, як від нього сього зажадає краєва конвенція републиканської партії.

Президент Кулидж виступив сейчас з доганою для сенатора Феса за сю його заяву. Президент випросив собі, щоби Фес робив в його імени заяви, до яких він не був уповажнений.

ВЕЛИКЕ БАНКОВЕ ОБМАНЬСТВО.

ДВА КАСІЄРИ И ОДИН ДЕПОЗИТАР БАНКУ АРЕШТОВАНІ.

НЮ ЙОРК, 20. жовтня. — На приказ дирекції банку, а за згодою стейтового суперінтендента банків, арештовано нині двох касієрів та одного депозитара банку Кинсинґтон Бенк оф Бруклин, які мали обманути сей банк при помочи штудерної операції на кількасот тисяч долярів.

В аферу вмішані: контрактор Джордж Гандруліс, 32-літний бруклинський контрактор, який вмішавшися в контракторство понад свої сили, мав пробувати дістати гроші дорогою „кешовання" своїх невиплатних чеків у банку; та касієри сього банку: Генрі Гем та Майкел Абрамсон, котрі мали йому помагати при тій операції.

Кілько виносила шкода для банку, ще не відомо. Одні подають її на сто тисяч, другі на триста тисяч.

СЛІДЯТЬ СОБАКАМИ ЗА ПІДОЗРІЛИМ МУРИНОМ.

ТОМЗ РИВЕР, Ню Джерзі, 20. жовтня. — Якийсь Мурин мав напасти на панну Марґарету Нипинз, стеноґрафку на лейґерській воздушній стації фльоти, та казав їй віддати собі гроші, а коли вона не послухала його, він стрілив до неї та поцілив її кулею під праве вухо. Дівчина відай помре.

Довколичні фармери, довідавшися про подію, зібрали сейчас громаду гонців, взяли зі собою гончих псів та поліцію та кинулися шукати за сим Мурином.

ПРИДУМАЛИ МАШИНУ, ЩО ВИКОНУЄ ВИСШІ РАХУНКОВІ ОБЧИСЛЕННЯ.

БОСТОН, 20. жовтня. — Др. Веневар Буш, професор електричної техніки на Месечузетськім Інституті Технольоґії, придумав з допомогою своїх асистентів незвичайно цікаву машину. Є се електричний апарат, який потрафить розвязувати скоро найбільше скомпліковані математичні (рахункові) задачі.

Винаходчик назвав сю машину „продукт інтеґраф", а популярно її назвали „думаючою машиною". Винаходчик каже, що думка про таку машину, що малаби виконувати висші рахункові обчислення скоро й докладно, займала його здавна. Думка ся прийшла йому до голови, як він бачив, як інжинери мучаться над висшими рахунковими обчисленнями, про які звичайний робітник бизнесового світа не має навіть поняття.

Машина потрафить за кілька годин розвязати такі питання, які тепер вимагають людської праці від місяця до року.

ПОБОЮЮТЬСЯ ЗАВОРУШЕНЬ У КОЛОРАДО.

ДЕНВЕР, Кол., 20. жовтня. — Страйкуючі страйкарі почали пикетувати майни, мимо заборони властей.

Ґубернатор грозить масовими арештами.

КОСТЕ В БУЕНОС АЙРЕС.

БУЕНОС АЙРЕС, 20. жовтня. — Метуни Косте й Ле Брі закінчили свій перелет Сенеґаль (Серед. Африка) — Ріо де Жанейро — Буенос Айрес — зробивши 7000 миль.

ПОЛЬЩА ХОЧЕ МАТИ КОНТРОЛЮ НАД ЕМІҐРАЦІЄЮ МОЛОДИХ ЖІНОК.

ВАРШАВА, 19. жовтня. — Коли польський сойм ухвалить нову поправку до еміґраційного закона, то польські жінки не будуть могли еміґрувати самі, без товариства родичів або свояків. Тим чином польське правительство сподіється, що буде мати повну контролю над еміґрацією молодих жінок, яких еміґрує тепер з Польщі около 40 тисяч річно.

РИЖОВИЙ ДЕНЬ В ІТАЛІЇ.

РИМ, 19. жовтня. — На підставі розпорядку премієра Муссолінія день 1 падолиста буде звісний в Італії як „Державний Рижовий День". Сей розпорядок має бути першим кроком до приневолення Італійців уживати більше рижу як поживи, що має заступити пшеницю, якої досі імпортує Італія за богато. Риж, після гадки Муссолінія, можна управляти на великих просторах землі, що лежать тепер без ужитку.

РУТ ЕЛДЕР ПРИБУДЕ У ПОНЕДІЛОК ДО ЛІСБОНИ.

ЛІСБОНА, 19. жовтня. — ...ятливій погоді корабель, що Тут сподіються, що при сприявезе панну Рут Елдер і її пільота Гелдемана, прибуде до Лісбони у понеділок рано. З Лісбони вибирається американська летунка зі своїм пільотом до Парижа. Літак „Американська Дівчина", яким летіла панна Елдер, та який згорів на морі, коштував 25 тисяч долярів і був необезпечений. Компанія, яка субсидіювала лет Мисс Елдер поносить проте велику втрату, тимбільше, що й випосаження корабля коштувало велику суму гроша.

ДІВЧИНА З ЖОЛУДКОМ СТРУСА.

ТРЕВЕС, Німеччина, 20. жовтня.— До Оберштайн шпиталю привезено 17-літну дівчину, хору на хронічну нестравність жолудка. Лікарі не хотіли з початку взятися до переведення операції, бо думали, що вона терпить на жолудкові боляки. Вкінці рішилися перевести операцію. На своє здивування найшли у жолудку згаданої дівчини гвозді, ґудзики й шпильки до волосся, які разом важили 1¼ фунта. Догадуються, що дівчина пілкнула усі ті предмети, коли ще була дитиною. Лікарі є тої гадки, що вона подужає.

СКОРОЧЕННЯ ДОРОГИ ДО ЮКОНУ, В КАНАДІ.

Довга дорога до далекого Юкону буде скорочена сеї зими до кількох годин. З Венкувера висилають на північ моноплян „Королева Юкону", який має служити для перевоження почти та пасажирів до Ґвайтгорз, Мейо, Давсону та инших місцевостей в териториї Юкон. Доси треба було 12 до 14 днів на те, аби перевезти почту з Ґвайтгорз до Давсону в зимі. Літакови забере се 5 годин.

АРЕШТ УГОРСЬКИХ КОМУНІСТІВ.

БУДАПЕШТ, 20. жовтня. — На днях арештовано тут 62 комуністів. На чолі комуністичної орґанізації стояв якийсь Золтан Шалпо, що підготовлював комуністичний заговор на Угорщині й стояв у тісних взаєминах зі звісним проводирем угорських большевиків, Бeлою Куном.

СПРАВА ПАПСЬКОЇ СУВЕРЕННОСТИ ПОСУВАЄТЬСЯ ВПЕРЕД.

РИМ, 19. жовтня. — Справа створення папської держави посувається вперед. Часопис „Трібуна" пише про сю справу слідуюче: „Італійська держава не може згодитися на поменшення своєї суверенности через інтернаціональну інтервенцію, або що гірше, через інтернаціональні ґарантії".

Дальше пише вона, що „папство, коли посідало світську владу, бачило, що його суверенність і незалежність зменшалися за кожним разом, коли треба було заграничної дипльоматичної охорони, як се лучилося тоді, коли запрошено австрійські й французькі війська, щоби заняли папську державу".

Неначе у відповідь на се писання часопису „Трібуна" заявляє „Оссерваторе Романо", що Апостольська Столиця не потребує ніякої інтернаціональної інтервенції або ґарантій і що тільки італійська держава може відновити папську державу й тим зазначити нову епоху історії та закінчити цілі століття треваючий спір.

ПРИНЦ КАРЛО ЗРИВАЄ ЗІ СВОЄЮ ЛЮБОВНИЦЕЮ МАДАМ ЛЮПЕСКУ.

БУКАРЕШТ, 19. жовтня. — Надійшли тут вістки з Парижа, що бувший престолонаслідник Карло зірвав зі своєю любовницею Люпеску.

У Румунії говорять тепер, що Карло погодиться тепер зі своєю родиною й можливо, що верне навіть до Румунії, коли на се згодиться Братіяну, що є тепер дійсним володарем у Румунії.

ДОКЛАД ПРОФ. ЛОЗИНСЬКОГО.

В Академії Наук відбулася доповідь проф. Лозинського на тему „Українські землі в міжнародних договорах після імперіялістичної війни". У своїй доповіді проф. Лозинський вказав, що антанта, намагаючись приховати злочини своїх льокаїв, не забуває й своїх жертв: вона „ласкаво" надає право пригнобленим скаржитися до ради Ліґи Націй. Але ще не було жадного випадку, щоб рада Ліґи звернула будь яку увагу на скарги Українців з Західної України. Наприкінці доповідач вказав, що ідея об'єднання Західньої України з УСРР шириться серед мас населення Західньої України. Так само збільшується прагнення встановити близькі культурні звязки з Радянською Україною.

ТЕЛЕФОНІЧНА КОМУНІКАЦІЯ ПОМІЖ АНҐЛІЄЮ И КАНАДОЮ.

ОТАВА, Онт. — Канадійський премієр, Мекензі Кінґ, мав першу телефонічну розмову з премієром Балдвином у Лондоні. В той спосіб отверто безпосередну телефонічну комунікацію між Анґлією й Канадою.

ЯПОНІЯ НА ОБХОДІ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

ТОКІО, Японія. — Японське правительство приняло запросини Совітів на обхід 10 річниці Жовтневої революції. Японію буде репрезентувати у Москві Маркіз Ґото, бувший міністер заграничних справ.

КОМПРОМІС МІЖ ВАТИКАНОМ А ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ.

ПРАГА, Чехословаччина. — Чеське правительство має заключити компроміс з Ватиканом на тій підставі, що признасть католицькі свята у краю, однак католицька церква не сміє мішатися до чеських шкіл.

ЖІНКА ПОСАДНИКОМ ЛИВЕРПОЛЮ.

ЛИВЕРПОЛЬ, Анґлія. — Посадником сього міста й першим посадником-жінкою в Анґлії вибрано панну Бівен, довголітну місцеву філянтропку й суспільну діячку.

ВИРОЩУВАННЯ ВИНОГРАДУ ПОНАД ДНІПРОМ.

Київський с.-г. музей дістав перші гілки висококсортного винограду, вирощеного на берегах Дніпра. Виноград цей своєю якістю не гірший від кримського. На досвіді виявилося, що на пісковому ґрунті дніпровських берегів можна розводити виноград високої культури.

На с.-г. виставках, що відкрилися в київському районі, виставлено експонати білого чауса, портуґальської білої і синьої шашли та инш. високосортного винограду.

КАНАДИЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ, ЩО НАЗВАВ СЕБЕ „АВСТРІЯКОМ", УБИВ ЛІКАРЯ.

Алекс. Ошук, який представив себе „Австріяком", убив визначного лікаря Віліяма Бравна в Мус Джо у Саскачевані, в понеділок 3 жовтня. Ошук лічився в Бравна довший час, але не вилічився й за те мав жаль до лікаря. Він ходив до адвоката О. Р. Ріґена, хотячи запізвати лікаря до суду, а коли й адвокат зволікав з внесенням позву, Ошук рішився пімститися. З револьвером пішов він до канцелярії лікаря й поклав його трупом, відтак пішов до адвоката, холоднокровно сказав, що убив лікаря й витягнувши револьвер, змірився стріляти до адвоката. Присутна в канцелярії жінка адвоката скочила напеpeд, заслонила собою мужа й сказала Ошукови, щоби вперед її застрілив. Ошук змішався й відтак дав себе арештувати.

УБИЙНИК С. ПЕТЛЮРИ НАЙМИТОМ КОМУНІСТІВ

М. ДОБКОВСЬКИЙ, Б. СОВІТСЬКИЙ КОМІСАР, КАЖЕ, ЩО БОЛЬШЕВИКИ НАНЯЛИ ШВАРЦБАРДА, ЩОБИ УБИВ ПЕТЛЮРУ.

ПАРИЖ, 20. жовтня. — Бувший совітський комісар для жидівських справ, Добковський, зложив письменну заприсяжену заяву, що Самуїл Шварцбард убив Петлюру, бо його наняли російські большевики. Після слів Добковського, Самуїл Шварцбард був одним з визначніших членів тайного комітету, зорґанізованого большевиками у Парижі, щоби убити Петлюру через те, що совітська влада боялася, що Петлюра прийде знова до влади на Україні. Добковський, як висше згадано, був у 1918 р. совітським комісарем для жидівських справ, а опісля зірвав цілком з большевиками й почав їх поборювати.

По перечитанню згаданої письменної заяви Добковського, мав сказати Шварцбард, що він удержував і кормив Добковського та додав, що має до сказання одно слово, а іменно: „Ми, Жиди, ділимося на дві ґрупи, Ісусових і Юдових. Сей чоловік є Юдою".

Другим свідком був український ґенерал Шаповал, який служив під Петлюрою. Він заявив під присягою, що реґулярні українські війска ніколи не допускалися погромів на Жидах і що Петлюра був противником погромів.

„Петлюра не був антисемітом. Він був людяним чоловіком — приятелем Жидів". Ґенерал Шаповал заявив, що Шварцбард мав спільника, якогось Валодіна, по переконанням анархіста. Сей Валодін сказав Шаповалови того дня, у якім убито Петлюру, що Петлюра буде убитий. Пів години після убийства прийшов він до Шаповала дуже врадуваний і сказав йому, що Петлюру убив Шварцбард. Коли Шварцбард стріляв до Петлюри, Валодін мав стояти на сторожі.

ПІЛСУДСЬКИЙ ЗАМКНУВ ДВЕРІ СОЙМУ ПЕРЕД ПОЛЬСЬКИМИ ПОСЛАМИ.

ПРИБИТІ НА ДВЕРЯХ СОЙМУ ОПОВІСТКИ ПОВІДОМИЛИ ПОСЛІВ, ЩО СОЙМ ВІДРОЧЕНО.

ВАРШАВА, 20. жовтня. — Польські посли, що зїхалися до Варшави на засідання сойму, довідалися з оповісток, прибитих на дверях сойму, що засідання сойму відрочено без означення на як довго. Після приписів польської конституції сойм мусить бути скликаний перед першим падолиста, щоби ухвалити буджет. Догадуються, що Пілсудський хоче скликати сесію сойму лише на те, щоби сойм ухвалив буджет та сейчас потім думає його знова розпустити, зглядно розвязати й розписати нові вибори.

СТАРАЮТЬСЯ ДОВЕСТИ ДО КОМПРОМІСУ МІЖ СТРАЙКАРЯМИ А ВЛАСТИТЕЛЯМИ КОПАЛЕНЬ.

НАРАЗІ НЕМА НАДІЇ, ЩО СТРАЙК ПОКІНЧИТЬСЯ СИМИ ДНЯМИ.

БЕРЛІН, 20. жовтня. — У Берліні зійшлися разом делеґати страйкуючих німецьких шахтярів і властителів копалень, щоби довести до компромісу між страйкуючими а властителями копалень.

Страйкова ситуація є дуже поважна, бо страйк діткнув 90 процент цілого простору середущої Німеччини. Щож дотичить економічного положення великих промислових осередків, як Липск, то є воно критичне. З тої причини ходять поголоски, що прийде до військової інтервенції у вуглевих майнах. Поки-що нема надії на якийсь компроміс.

Саме тепер ведеться аґітація, щоби застрайкували усі німецькі вуглеві майнери, а особливо ті, що є у рурськім окрузі й тим чином поперли боротьбу за підвисшення платні страйкуючих шахтярів у середущій Німеччині.

В ЮГОСЛАВІЇ НАЙШЛИ МУМІЮ РИМСЬКОГО ЖОВНІРА.

МУМІЯ МОЖЕ МАТИ ОКОЛО 2000 ЛІТ.

НОВІСАД, Югославія, 20. жовтня. — Мешканці села Катага, у Югославії, підчас копання під стайнею найшли мумію римського жовніра, що має около 2000 літ. Найдений жовнір боровся, як догадуються, в армії цісаря Олександра Севера. Особливо добре задержалася голова жовніра, що лежала у його грудях, а також сталевий спис, з чого можна догадуватися, що жовнір згинув в часі боротьби. Коло тіла жовніра найдено також обрядові начиння, оружжя й мідяні монети.

ФАШИСТИ ПРОТИ СУВЕРЕННОСТИ ПАПИ.

РИМ, 20. жовтня. — „Фоліо Д'Ордіні", офіціяльний орган фашистської партії, пише, що про відному світської влади папи не може бути ніякої бесіди. Сей часопис пише про сю справу так:

„Є очевидним, що фашистська Італія не хоче нічо знати про віднову папської суверенности навіть у як найбільше зменшеній формі".

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свобода": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯСНОВЕЛЬМОЖНИЙ ПЛУГ

„Українські хлібороби. За хвилю відчиниться ваша хліборобська вистава. Вистава, якої протектором є ясновельможний плуг, а вона сама гордістю нашого селянства. Господь Бог створив чоловіка з глини, а ця глина, цей варстат божої праці, є в ваших хліборобських руках. Все, що придбали ви на тім божім варстаті — нині покажете світови." От такими словами витав Остап Луцький гостей, що зїхалися до Стрия на сільсько-господарську виставу.

Не оден з нас з дива не буде виходити, коли прочитає про ту виставу, яку вже звидїло кількадесять тисяч Українців, що приїзджали до Стрия зі всіх закутин західно-українських земель. Приїзджала інтелігенція, відвідували виставу шкільні діти, але головний контингент відвідувачів становило наше селянство. І якжеж це може бути, що рідний край міг здобутися на ту виставу в тих часах, коли навістило його нове національне нещасте, коли голодова смерть зависла над головами соток тисяч, як нещасних жертв повені, коли саме місто Стрий і околиця були ще недавно тому залляті водами. Як це може бути, щоби теперішня вистава мимо важкого економічного положення та рівнож великого політичного гнету випала під кождим оглядом ще краще як та, яку влаштував тому 18 літ вже нам незабутній др. Евген Олесницький. „Гарно було тоді. Душа радїла, бо це був наш перший виступ. Але тоді — як сказав оден наш селянин — ми були дитина, а нині вже парубок". І чи та проста характеристика, яку подаємо за старокраєвим „Новим Часом", не зясовує марканто нашого поступу за послідних 18 літ. Так, ми пішли дійсно під кождим оглядом в гору і йдемо далі. А нашого розгону не в силі спинити навіть — національна катастрофа. Тому то на кумедію виглядала та друга вистава, яку в той сам час влаштувало польське воєвідство в Стрию, притягнувши до неї польських дідичів і наших кількох запроданців-хлібоїдів. Мимо польської агітації, яку ведено по селах і містах, ніхто не квапився відвідувати воєвідську виставу, яка світила пустками. Маси народа прибували день в день до Стрия, але всі вони йшли відвідувати тільки українську виставу.

Мало приходиться нам нотувати веселих і радісних хвиль з теперішнього нашого життя в рідній краю. Тому то з тим більшою радістю витаємо й ми сільсько-господарську виставу в Стрию, на якій був паном і господарем дійсний ясновельможа, „ясновельможний український плуг". Та вистава є доказом великої жизненої сили нашого народа, бо блестить на ній й наш плуг мимо важкої руки наїздника, а блестить тому, бо оре землю, зрошену кровю тих, що недавно тому свої голови положили в обороні наших визвольних змагань.

РОСТЕМО!

У воріт Стрия. — Дивоглядний напис на переддвірцевому майдані. — Дві вистави. — Привіт прапорів. — Виставова саля. — Дрібний спомин. — Сподвижники вистави. — Безіменні герої будня.

Стрий, 27. вересня, 1927.

Ідемо на „Сільсько-хліборобську Виставу" до Стрия. Минулого року Станиславів, цього року Стрий. Минулого року — ярмарок, цього року — вистава. Минулого року промовляв до нас „героїзм будня", цього року мовить свою важенну мову „ясновельможний плуг", основа, пан і володар в сільському хазяйстві, ясна пірната зброя лицаря праці, хлібороба.

Стрийський дворець. Незвичайно приємна зустріч із подвижниками економічного відродження західної вітки українського народу. Слова повитання, дружній стиск рук і подаємось до міста, до „Народнього Дому", на виставу. Вже на переддвірцевому майдані бачиться признаки збільшеного руху. Чипить там і великий „старошляхетський" тарантас у формі авта, обліплений написами: „Воєвудзка Вистава Рольнїча" — „Уважаць на дроговскази". Особливо дивує цей другий напис. Що значить „уважаць на дроговскази"? Які дороговкази, для кого?

І хоч тиснеться у звязку з таким дивоглядним написом безліч питань, то справа не представляється такою занадто складною. Річ в тому, що для конкуренції української „Сільсько-Хліборобської Вистави" польські шляхтичі і підпанки з додатком вимираючих останків „старорусьских" нащадків скомпонували й свою „воєвудзку" виставу та згаданим написом намагаються звернути на неї увагу відвідувачів. Минаємо залізничу вулицю. Тут перехрестні стежки. На право польський напис: „Воєв. Вистава Рольнїча", на ліво український напис: Українська Сільсько-хліборобська Вистава". Та якось непомітно, щоби хтонебудь звертав на польську виставу. Тихо і сумно на вулиці, що веде до поуланських казарм, де примістилася польська вистава. А зате шумлива хвиля народу звертає на вул. Третього Мая, а звідсіля під Нар. Дім, на якому гордо повівають, сміючись до неба і сонця, синьо-жовті прапори. Сміються українські прапори до неба і сонця, до золотої осени, до шумливо-бурхливого народнього моря і посилають ніжні смуги своїх усміхів на поля, на ниви і луки, що ще недавно залізно захлистувались великою повінею. Здовж усієї вулиці Гоша і Шевченка сотні і тисячі відвідувачів „Сільсько-хліборобської Вистави" з усіх сторін Зах. України. Денеде серед народнього моря звиться сурдут інтелігента, або промайне чепурний капелюх міської жінки. Всюди селянство в народній ноші Стрийщини, Долинщини, Калущини, Станиславівщини, Коломийщини та незугарні міські одяги стрийського міщанства й підльвівського та подільського селянства. Бистрі очі, сонцем опалені обличча, кріпкі мозолисті руки всуміш з добрячими очима жінок і незабудьковими поглядами дівчат.

Входимо на сходи, ступнями піднимаємось у гору, серед шуму і клекоту народнього моря. Припинають нам національні відзнаки. Вступаємо в салю.

Хто не знає салі стрийського „Народ. Дому", в якій відбувалася перша хліборобська вистава 1909 р. — ще тоді, як тут резидував великий і творчий Евген Олесницький, що своїм умом ширяв в недосяжних просторах? Прегарна була вистава 1909 р. Але вона не може рівнятися з цьогорічною виставою. Не в одній салі, але майже в усіх убікацїях „Народнього Дому" накопичено стільки плодів української землі, стільки витворів селянських рук, стільки помислів десяток і сотень голов, що не знати, кудою звернути свої очі і якій ділянці вистави присвятити свою увагу. Вистане згадати, що ростинно-збіжевий відділ має понад 1.500 зразків, інші відділи (домашний промисл, фірми тощо) понад 1000, дріб до 100, машини до 100, а окремо художба (на торговиці) до 200 експонатів. Кидаєш оком на те багацтво експонатів, зразків — і губишся. Все те уставлено у зразковому порядку, поділене, позначене, понумероване, а глядач всетаки губиться. Чому? Чому, що на всі ті експонати мало одної салі, хочби й досить великої, а треба кількох, як не кільканадцятьох великих убікацій. Треба великої вдумчивости, зарадности і почуття систематики, щоби собі з усім тим дати раду. А щож говорити про впорядчиків вистави? Скільки перепон мусіли вони побороти, скільки енергії витратити, скільки сил і праці вложити, щоби так зручно використати невеличкий простір і дати нам справді зразкову виставу.

Вистава просто ошоломлює. Мало перейти раз, щоби закріпити за собою всю вагу і силу небуденного враження. Задля одного треба вертатися раз і другий.

Перейшов я виставу, всі салі, всі кутки її чотири рази. Однакче не берусь її описувати, ані навіть подавати всіх важніщих відомостей про неї. На те замало в мене часу і знання, а в газеті за мало місця. До зясування розмірів і значіння вистави, до її скваліфікування і склясифікування треба цілої редакції, зложеної з фахівців — спеціялістів і кращих органиків пера, як я. Тому тим глибші подив і тим більша пошана зростає в мені до тих діячів, що в короткому часі (на протязі двох місяців) всплили довести до таких небуденних вислідів і завершити їх нинішньою виставою.

Думка уладити сільсько-хліборобську виставу виринула на господарському вічу в Стрию 17. червня 1927. Але праця почалася аж місяць пізніще. Справу взяла в свої руки трійця „героїв будня": Остап Луцький (голова, як керманич філії „Сільського Господаря"), Емануїл Павлюк (заст. голови, як керманич Пов. Союзу Кооператив) та інж. Хроновятр (секретар — від Маслосоюзу). В руках цеї трійці, що представляє собою три найважніщі економічні установи Стрийщини, спочивала загальна керма і праця над підготовкою вистави. Під їх загальним проводом працювало систематично і з великою напругою десять секцій, а саме: 1) Секція ростинно-збіжевої продукції, 2) Секція городовельної продукції (під пров. дир. Ін. Захаріїва), 3) Секція дробу (під пров. інж. В. Созанського), 4) Секція пасічнича (під пров. о. Гошовського, пар. Фалиша), 5) Секція жіночо домашнього промислу (під пров. п. Марії Весоловської), 6) Секція молочарської продукції (під пров. інж. Хроновятра), 7) Секція сільсько-господарських машин (під пров. інж. Вол. Моросин), 8) Секція технічна (під пров. дир. Мішкевича), 9) Секція приміщення вистави і гостей (під пров. дир. Петрини) і 10) Секція канцелярська (під пров. студента торгов. академії Павлюха). Отсі то діячі, герої буденної праці, без засобів, без нічиєї допомоги, сильні вірою в добре і велике діло, були творцями, робітниками і сподвижниками стрийської „Сільсько-Хліборобської Вистави". І не лише вони! Жалію дуже, що не можу на сторінках преси подати імен тих десяток робітників і співтворців стрийської вистави, що своєю працею і відданістю причинилися до її величі. А є між ними десятки селян, що з далеких сторін, хоч прибиті великим всенародним горем, спричиненим небувалою повінею, самочинно; неспонуканї товчком гомінкої агітації (бо її не було), у вузликах несли свої зразки й експонати на свою виставу. Багато безкорисної праці в технічний бік організації вистави вложили стрийські студенти і міщани.

А праця, сильна воля і впертість довести справу до кінця дали гарний вислід. Сьогорічна вистава без сумніву є поступом у наших повоєнних спробах здати собі справу зі стану народнього господарства і напрямних його розвитку. Вона наглядно доказує, що ростемо і підготовляємося, не зважаючи на всі перепони, оперті на фундаментах власних сил і засобів.

(„Діло").

Муха летить 13 разів скорше, як чоловік іде кроком. Муха має очі менші, як макові зернятка, а ліпше ними видить, як віл своїми великими очима.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

352.

Загальна збірка на Сиротинець у Лорейн, Огайо.

У „Свободі" вже була раз згадка, що урядови бр. св. Івана Хрестителя, відд. 34 У. Н. С., вдалося виєднати від майора міста Лорейн, О., дозвіл на збиранне по місті датків на Сиротинець при У. Н. Союзі. Загальна збірка відбулась, а її вислід такий:

Іван Бандирський і записниця Розалія Фурдин зібрали $6.06, Анастазія і Марія Чмирид — $11.70, а Василь Фурдин — $8.00. — Разом $25.76.

У пушках, які були примішені по шторах низше названих людей, знайдено таку квоту: Василь Фурдин (Українець) $3.00, Іван Шумигай (Словак) $1.15, Віцек Чуба (Поляк) $1.08, Райфіл і Скиплій (Німець) $1.04, Іван Пінцура (Українець) $1.00, Павло Леміщук (Українець) $1.00, Морис Розенфелд (Жид) 59 ц., Бердзир Джекоб (Жид) 53 ц. — Разом $9.39.

Загальний приход виносив отже $35.15. Розходу було $1.40, отже до Комітету Сиротинця вислано $33.75.

Прочитавши сей звіт, посторонна людина може запитатися, і то не без рації, яка була причина, що загальна збірка, дозволена на ціле місто, принесла таку малу квоту. Ось і відповідь на се питанне: рутенська заскорузлість і каригідне недбальство наших громадян. У нашій місцевости є аж три відділи У. Н. Союза, та щож, коли вони не хотять для загального добра працювати. Ба, не тільки, що лінуються до народної роботи, але ще й насміхаються з тих, котрі для народу працюють. Нераз то вже не знаєш, що з тими людьми робити і як до них говорити. До критики, до кирині, до обливання помиями людей, охочих до народної праці, то таки мудрагелі дуже охочі; але до розумної і корисної роботи — їх і києм не прижени! Та щож робити... Нехай з нас дальше сміються, нехай дальше кидають нам важкі колоди під ноги, а ми таки в своїй святій завзятости ані на крок не подаваймось! На те лихо, щоби з ним битись, а ми нерозумним або злобним людям не дивуймося. Нехай та світла ідея, для якої ми працюємо, піддержує нашого духа і наші, поторгані людським язиками, нерви.

Честь людям праці, а сором усім недбайкам!

Іван Чмирид,
секр. 34 від. У. Н. Союза.

ВДОВИЦЯ У РІЖНИХ НАРОДІВ

Деякі народи, у яких жінка є більше рабинею як приятелькою свого чоловіка, жалобу свою виявляють не чорним одягом, так як культурні народи. Так приміром вдови в Новій Каледонії чорнять собі ціле тіло саджею, а на такім чорнім тлі малюють вапном білі „сльози". Вдови Піно-Індіянів у Колорадо намащуються смолою і вуглям і носять на собі ту верству масти, поки сама не повідпадає. Жінки Сіюксів на знак терпіння натинають собі ноги, Бороро-Індіянки в Бразилії натинають собі груди гострим каменем. Жінки Деяків у Борнео підчас жалоби носять білі одяги і капелюхи, на островах Кеі ходять із розпущеним волоссям, а на Танембарських і Тіморлао островах носять шматок смертного одягу свого чоловіка у волоссю, на островах Лянг-Зерматських вдови не сміють з нікім говорити і мусять удавати глухих. На островах Ару намащують оливою халупа кожду хату, в якій бував покійник, а потім переносяться в бедрах поясом із розколених пальмових листків, обтинають собі волосся і малюють собі на тілі чорні пружки, наче у зебри. Колиж потім видобуто з домовини тлінні останки небіщика, то всі мешканці села збираються, носять символ мужчини вироблений з дерева, спалюють жалібні одяги, співають соромицькі пісні, танцюють дико довкола огню. Жінки Калятльолю (у Трансвалі) мусять виявляти жалобу так, що їдять означені страви і ліки, голять волосся, а на голові носять шкіру вужів, покраяну на пружки.

Страшні є звичаї, коли жінка для жалоби по помершім чоловіці, мусить задержати собі части тіла свого чоловіка. Так приміром вдова у Тольнот-Індіянів кости свого спаленого чоловіка мусить носити на плечах цілий рік у спеціяльній посудині, жінки Чіпвейських Індіянів завішують собі найкращі одяги своїх чоловіків як клунки, а модель свого чоловіка мусять постійно мати у руці. Найдивніщий мабуть є звичай Мінкопських вдовиць на Андаманських островах. Спрепарове череп свого чоловіка, малює червоною краскою і привязує ликом на правім рамени. Той череп мусить носити аж поки вдруге не вийде замуж. Такий череп називається чатада.

Инші народи вважають подружа нерозривним. Коли чоловік помре, то і жінка мусить умерти. Смерть у тих народів означає лише, що вони кидають батьківщину і мандрують у иншу незнану країну. Покійникові зодягають якнайкраще, дають ріжні прикраси і любі страви, потім убивають жінку, щоби чоловік і її мав на тамтому світі. Знаємо, що і наші предки мали такий звичай. Геродот описує такі звичаї у Тракіїв, Скитів, Герулів а почасти й у Геленів. Такі звичаї тепер іще мають Китайці, що живуть на острові Гайнан. Давніще такий звичай був у північних народів.

Африканці й Індійці придержуються таких звичаїв, оттак англійські власти виступають проти того. В однім санскритськім вірші сказано: „Жінки з вдячности обіймають покійника і з ним усувають костир". Мешканці островів Віті, як помре якийсь знатний чоловік, душать усіх його жінок, пудрують їх жовтим корінем і кладуть їх до гробу при його боці. У Намені в 1839 році вдушено 80 жінок, щоби йшли за душами своїх вбитих чоловіків.

Инші народи на знак колишнього вбивання вдовиць святкують алегоричні жалібні свята. Так приміром вдова у деяких індійських племен мусить девять днів лежати коло трупа свого покійного чоловіка, якого виставлено прилюдно. Десятого дня спалюють покійного на кострі, кидають жінку (коли була невірна) у полумя, а потім витягають її обсмалену, але ще живу.

Деякі індійські касти заборонюють жінкам у друге виходити замуж. Тому у них дуже богато вдів. І так у британських Індіях у 1881. році на сто міліонів жінок було 21 міліонів вдовиць, у самій Калькуті 50 процент вдовиць із усього жіночого населення. А що там дуже вчасно виходять замуж, то є вже вдови на десятому році життя. Такий сам звичай є серед Корейців, серед Гарарів в Африці. Давніще також у південні Славяне вважали ганьбою, щоби вдовиця вдруге вийшла замуж. У Жидів було в звичаю левіратське подружє (V. Мойсеєва книга, 25, 5), що основувалося на тім, що брат помершого чоловіка женився з вдовою (себто з братовою). Такий самий звичай є у Абісинців, у деяких народів Східної Африки, Афганістану, Персії, у Пагаріра (в Непалі), у Саварарів (в Індії), мешканців Ааурі-Тамамбарських і Тімолянських островів, у чіпвейських Індіянів і инших. У деяких арабських племен син женитися з повдовілою матірю, а племя Ніясів має звичай, що син мусить женитися з усіми мачухами.

Найліпше поводиться чесним і вірним вдовицям у Китаю. На їх честь ставлять почесні таблиці і брами з каменя, 20 стіп високі. Кожда чесна, але богата вдова дістає таку таблицю, коли дожила 50 літ. У китайській пристані Нінгпо є ціла вулиця з таких почесних воріт. На тих воротах є ріжні різьби. Зовсім инакше поводиться вдовам на острові Дюк оф Йорк (що належить до Нової Британії). Вдовиці є там спільним добром усіх чоловіків.

Всі народи від найдавніщих часів уважали подружжя звязок святим. Та хоч приміром Римляне на знак заключення подружжя зїдали жертвенний хліб, хоч Конфуцій порівнював подружжє зі звязком небесних духів із земськими духами, то по смерти таки подружа тратило значіння. Непостійність вдовиного смутку змальоване найкраще примір вдови з Ефезу. Була то дуже гарна жінка, любила свого чоловіка надівсе і хотіла згинути разом із ним. Кинулася на домовину, плакала і голосила. Ані свояки ані приятелі не могли відмовити її від задуманої голодової смерти. В Ефезі повісили були якогось чоловіка недалеко гробу її покійника. Вояк стояв на сторожі біля повішеного злочинця і під загрозою смерти не мав права віддалитися від нього. Нараз вояк почув, що в недалекій гробниці хтось плаче. Пішов туди і побачив вдову у сльозах. Розрада його вспокоїла її, обнялися й обіцяли собі, що поберуться. Вояк вернув на своє становище, але вже застав пусту шибеницю, свояки повішеного вкрали тимчасом трупа. Вояк знову побіг до вдовиці і розповів їй свою біду, що тепер сам мусить вмерти. Вона найшла добру раду: „Заспокійся, мій любий, тай помовки лише мені добути мого чоловіка з могили. Повісимо його на місці тамтого повісельника, то буде найліпше". А що тамтому вкраденому бракувало одно вухо, то вдовиця відрізала також вухо свому покійному чоловікові, щоби всі думали, що то тойсамий повісельник. Прийшов суд і не міг нічого закинути.

Всі народи, всі часи знають такі вдови. Є приповідка, яка каже, що „вдовинний одяг пригадує минуле, її сльози теперішність а серце її шукає будучини". Инша приповідка каже: „На доци найліпше садити, тому ті вдовиці, що плачуть, найрадніщі є вдруге вийти заміж". Альбанська приповідка каже: „Ніч на св. Андрія така непостійна, як думка вдовиці".

Література всіх часів знає богато анекдот із життя вдовиць. Брантом, мабуть найкращий знавець жінок, цитує слова Мадам д' Естамп, які вона сказала одній розплаканій вдові: „Ах, моя дорогенька, тіштеся, що ви найшлися в такім положенні; бо жінка лише тоді є вдовицею, коли того хоче". Література всіх народів знає анекдоту про жінку, яка ще за життя свого чоловіка визначує собі його наслідника. Приміром після похоронів селянина приступає до вдовиці її наймит і питається її, чи не вийшла би за нього. На те вдовиця: Прикро мені, Максиме, але я вже обіцяла Михайлові, що за нього вийду".

Малярі-карикатуристи ріжних часів також насміхалися з недобрих вдовиць. Так приміром на карикатурах із XVI. і XVII. століття зображена вдовиця, як одним ухом слухає похвали про свого покійного чоловіка, а другим слухає, що їй шепче любовник про її красу. На иншім малюнку зображена жінка, що на похороні свого чоловіка зиркає за гарним молодцем.

Але історія, крім таких вдовиць, знає ще й такі, що по смерти своїх чоловіків жили лише на те, щоби виховати свої діти, вели взірцево господарку по помершім своїм чоловікові.

ПРИПОВІДКИ.

Золотий ланцюг не дає свободи.

Без солідарности не може бути свободи.

Лучше завірити своїм власним очам, як очам других.

Ніхто ще не потовстів з гарних слів.

На всьо є час.

Хто хоче відпочивати, коли постаріється, повинен працювати, як довго є молодий.

Фармер має чорні руки, але білий хліб.

Добрий відпочинок, се половина роботи.

З жолудком не можна спорити.

Сонце сходить і заходить так для доброго як і злого.

Лагідні слова умиряють гнів.

Часом і сліпа курка найде зерно.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БОЛЬШЕВИКИ А КАРА СМЕРТИ.

На Конгресі екзекутивного комітету комуністичної партії виголосив совітський премієр Риков промову, в якій піднїс, що совіти зносять кару смерти з нагоди ювилею десятьлітнього закріплення совітської влади.

Но, думаю собі, крайна вже пора се зробити, бо коли більшість „буржуазних" країв се зробила, то й „соціялістичній державі" лицює піти слідом буржуазії, та зробити бодай те саме. Та на жаль з дальшої бесіди Рикова довідуюся, що Совіти таки не знесли смертної кари, бо вона полишиться, а полишиться вона як кара за дуже тяжкі провини, якими не є убийство та грабіж получена з душогубством, але змагання повалити совітську владу; за це буде судити военний суд. І маєш тут совітську амнестію, совітське знесення кари смерти! Коли хтось другого замордує а ще до того й обрабує, то його засудять на 10 літ або і менше і випустять на волю, щоби знова мав нагоду те саме зробити. Колиж хто буде виступати проти совітських комісарів, що часто є перефарбованими на червоно царськими посіпаками, жандармами й шпигами, що мають на совісти неодно жорстоке вбивство, неоден страшний злочин, поповнений на тих, що боролись колись за волю й свободу для поневоленого російського простонароддя, то їх віддають під военний суд! Кожному-ж відомо, що военний суд судить звичайно на смерть, та рідко кого увільнить або засудить на вязницю. А зрештою, совітська влада може кожної хвилі позносити у цілім Союзі горожанські суди й віддати їх справи до судження судам военним.

Як бачимо, то совітське знесення кари смерти, се лише ювилейна реклама, щоби показати світови совітську гуманність та силу, бо мовляв совітська влада вже так кріпко стала на ноги, що ніколи не впаде. Дотеперішна тактика большевиків показувала, що вони далекі від гуманности і що вони не думають миритися зі своїми політичними противниками, але рішені їх знищити її знищити безпощадно. Для заграниці однак показують большевики инше обличча, бо бачать, що терор, який вони ще досі трактують, стався немодним, неімпонуючим західній Европі й відчужує від них пролетаріят цивілізованого світа, як се бачимо з ухвал Робітничого Конґресу в Анґлії та з розбиття комуністичної партії у Німеччині. Мені здається, тому, що богато ще води переплиє з Дніпра до моря, заки совітська влада змінить свою тактику й порозуміє, що ніякий терор не може вбити ідеї й тому боротися при помочі кари смерти зі своїми політичними противниками, що будь що будь мають якусь ідею, на ніщо не придасться та скорше пошкодить як поможе совітській владі. Недавно мали ми живий примір на смерти страчених італійських анархістів Сакко й Ванцеті, що значить ідея й що ідейність тих послідних імпонувала навіть тим, що були їх політичними противниками, бо й вони були за їх помилуванням. Зрозуміння ідейности нема у большевиків, хоч саме вони повинні її зрозуміти, бо якраз вони колись за ідейність терпіли по тюрмах, і на Сибірі, а навіть гинули на царських шибеницях. Та це забулося.

Іван Наконечний.

ХТО НЕ НАЛЕЖИТЬ ДО НАШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

Сен-Луиский Пост Диспеч з 11. с. м. подає про смерть трох Українців, майнерів, які з нагоди закінчення майнерського страйку так запились з утіхи муншайном, що забули закрити газ і подушились. Рано знайдено їх всіх неживих.

Всі вони уроженці нашої рідної землі, але тут в Америці до ніякої нашої організації не належали і не брали ніякої участи в нашім народнім життю.

Союзовець.

ЯК ОРГАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНИ.

СТАМФОРД, КОН. Комітет допомоги потерпівшим від повени скликує Віче на день 30. жовтня до галі Укр. Кат. Церкви при Ґрінвіч Евени. Початок віча о год. 3-ій пополудни. На віче кличеться всіх місцевих і доокoличних Українців і Українок.

246

КЛИМ.

Спитали Клима раз, яка най-
[лучша птиця:
Чи чиж, чи соловій, чичітка,
[чи синиця?
Голодний Клим озвавсь з баса:
„Найлучша птиця — ковбаса!"
Голодний, бач, кумі —
Хліб на умі.

Л. Боровиковський.

ДО ДРУКАРЯ.

Друкарю! не дрімай, де треба
[— точку став,
Щоб мокрим нас рядном злий
[критик не напав;
Бо є й такі: не найде толку —
[буде тихо;
Не найдеж точки — лихо...

Л. Боровиковський.

Переборщив.

Їдуть залізницею два фармері і бесідують про господарство. Один з них говорить: — У мене є ялівочка, вже їй три роки, телятка ще не мала, але доїться давно.

— Е, це ще нічого — каже бундючно другий. — У мене є кілька коров, що ані їх мами, ані їх бабки ніколи телят не мали, а доятся прекрасно.

Привитала.

Повернув муж з далекої подорожі в часі тугої зими, тай жіночка його витає:

— Ой, мій дорогенький, не повіриш, як я журилася тобою, що ти в дорозі у таку лють, а ще як прочитала у ґазеті, що позавчора замерзло у залізници пару штук худоби...

Між товаришами.

— Ти куди так спішиш?

— До товариша Крутого. У його, бач, згинула коняка, та несу віночок, тай якесь прощальне слово треба сказати, бо-ж то і я цею покійницею нераз возився.

— Та що ти з глуздів збився? Коняці вінок і прощальне слово?

— У нас, товаришу, у комуністичній партії все одно, чи товариш коняка, чи товариш Іван або Степан. Покійників хоронимо однаково, з вінками і прощальним словом.

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ ЕКЗЕКУТИВИ У. Н. СОЮЗА

З ДНЯ 23. ВЕРЕСНЯ 1927 Р.

Хоч Комітет теперішний є тільки з імени Комітетом Сиротинця-Захисту, бо Сиротинця поки-що нема, то фактом є, що той Комітет веде поки-що сталу акцію. Однак супроти того, що той Комітет веде тую акцію для себе зовсім безкорисно і на загал так економічно, що не вичерпав ще скромного буджету в сумі $35.00 місячно, признаного йому річним засіданнєм Головного Уряду тому до підношення буджету на покриття коштів технічної роботи тепер фактичної потреби не було, і для того так домаганнє Комітету як і прихильність, з якою головні урядники до того домагання відносяться, треба уважати тільки жестом, доказуючим на ввічливість і добру інтенцію обох інтересованих сторін.

При тій нагоді треба ствердити ще й сей факт, що особисті погляди і голоси читачів, викликані акцією Комітету Сиротинця-Захисту, не є офіціяльними поглядами Уряду або Комітету, тільки приватними, особистими поглядами авторів. Поглядом Уряду і Комітету поки-що є лишень то, що така прилюдна дискусія в орґані над тим, якого нам Захисту потрібно, де і як його поставити і опісля вдержати і т. д., що така дискусія ведена з тактом і повагою, як сего справа вимагає, мусить довести до вироблення „цілих плянів", основаних на загальній опінії членів орґанізації.

II. На опорожнене місце Головного Радного, згідно з §. 68 статутів У. Н. Союза, одноголосно одобрено номінацію д. В. Репужинського з Клівленд, Огайо, який то факт поручено гол. рек. секретареви негайно проголосити в орґані.

III. В справі негайної допомоги з приводу повені в Галичині поручено гол. рек. секретареви перевести голосиваннє членів Головного Уряду над одобреннєм пропозиції Екзекутиви, щоби на ратунок потерпівшим виасиґнувати з фонду народного головної каси У. Н. Союза суму $500.00.

IV. Справа Михайло Кривого і Йосифа Крупки з Дітройт, Миш.:

В „Січи", ч. 8. з 15. квітня 1927 р., була допись з Дітройту, підписана Йосифом Крупком, членом У. Н. Союза, в якій тойже описав, як то другий член на імя Михайло Кривий, котрому автор був за свідка при вибиранню других горожанських паперів, не міг тих паперів одержати тільки тому, що в уряді признався, що є членом У. Н. Союза, який після явно висказаної опінії клерка пропаґує большевизм. На тую допись відгукнулися інші члени і урядники дітройтських відділів, констатуючи, що відмова горожанських паперів Кривому не могла бути задля тої причини, бо М. Кривий остаточно горожанські папери отримав, хоч з орґанізації не виступив і остає членом на дальше, так само як і автор статті Й. Крупка, та що тая допись була злобна і обчислена на шкоду орґанізації, домагаючися провірення справи і укарання винних. Справою на місци занявся там замешкалий гол. радний Т. Михальчук і протоколами зізнань інтересованих і свідків зібрав вистарчаючий матеріял до переведення судової розправи згідно з статутами орґанізації. Однак супроти того, що М. Кривий і Й. Крупка є членами двох ріжних відділів, а не одного, згідно з § 425-им статутів У. Н. Союза, гол. предсідатель вирішить, чи мировий суд в тій справі відбудеться на місци складними силами обох відділів, чи перед Екзекутивою У. Н. Союза в гол. канцелярії, як сего інтересовані відділи домагаються.

V. До гол. канцелярії, редакції і на руки гол. предсідателя наспіли скарги від членів з відділу 282. в Сиракюз, яким проти їх волі видається переступні листи як непожаданим більшостю членів того відділу. Ворожнеча поміж членами була вже перед тим полагоджувана і, як здавалося, була полагоджена компромісово за особистим проводом гол. предсідателя. Ворожнеча тая однак відновилася і прибирає форми, яких в орґанізації толерувати не можна. Справу до остаточного вирішення перебрав гол. предсідатель на себе.

VI. З рамени стейту Висконсін, на припорученнє комісіонера М. А. Фрід-ого, контролю діловодства і майна У. Н. Союза в липни с. р. перевів екзамінер Г. Г. Брунквел з Медіссон, Вис.

В своїм рапорті, якого одну копію отримала гол. канцелярія, екзамінер пропонує деякі зміни тексту аплікації, грамот і статута. Справу тую поручено гол. рек. секретареви обговорити з асекураційним експертом У. Н. Союза Л. Й. Вулфом з Ню Йорку.

В рапорті до комісіонера стейту Висконсін екзамінер стверджує, що все знаходиться точно так, як гол. канцелярія у своїх звітах подає і свій, звіт списаний на 10-х сторонах машинового друку, закінчує слідуючою загальною увагою:

General Remarks: The society is conducted ably and economically by its officers. They are imbued with the spirit of helpfulness for the members who are their countrymen, and many of whom are in need of guidance. Respectfully submitted, H. G. Brunnquell, Actuary.

При кінци засідання гол. предсідатель предложив листа від Дмитра Братуся, бувшого гол. радного, в якім д. Братусь упоминається діети і коштів його подорожи перед Мировий Суд Гол. Уряду в своїй власній справі, яка відбулася дня 18-го лютого 1927 р., а се за три дни діети по $10 денно і кошта дороги в сумі $26.70. Разом $56.70.

В дискусії над сею справою сконстатовано, що домаганнє д. Братуся не має леґальної підстави, бо на Мировий Суд він їхав не як покликаний свідок, але як оскаржений. Їдучи на Мировий Суд, він знав, що є суспендованим та що до урядничої діети він права не має. Мировий Суд узнав д. Братуся винним а так само Гол. Контрольна Комісія, як інстанція апеляційна. Д. Братусь зістав узнаний винним і укараним і тому його претенсії так до діети як звороту коштів дороги перед Мировий Суд в його власній справі є щонайменче невмісні, бо нігде так не буває, щоби засудженому звертано кошта дороги на судову розправу а то ще й діету платили. Прав до таких зворотів не признає також статут У. Н. Союза.

На тім засіданнє скінчилося.

І. Каштанюк, гол. рек. секр.